

**ПРОФИЛАКТИКА ИНСПЕКТОРИНИНГ
ХУҚУҚБУЗАРЛИКЛАРНИНГ ВИКТИМОЛОГИК
ПРОФИЛАКТИКАСИНИ ТАШКИЛ ЭТИШНИНГ ТАШКИЛИЙ
АСОСЛАРИ**

*Ҳамдамов Элдор Ғулом ўғли
Ўзбекистон Республикаси ИИВ
Академияси 316 гуруҳ курсанти*

АННОТАЦИЯ

Ушбу мақола орқали муаллиф: профилактика инспекторининг ҳуқуқбузарликларнинг виктимологик профилактикасини ташкил этишнинг ташкилий асосларини, криминологик адабиётларда, қонун ҳужжатларда мавзуга алоқадор жумлаларни келтириб ўтиб мавзунини илмий таҳлил қилган.

Калит сўзлар: *виктимологик профилактика, психологик хусусиятлар, гайриижтимоий ҳуқ-атвор, зарурий муҳофаа, охириги зарурат.*

АННОТАЦИЯ

В данной статье автор научно проанализировал тему, приведя организационные основы профилактической инспекторской организации виктимологической профилактики преступлений, приговоры по теме в криминологической литературе, правовые документы.

Ключевые слова: *виктимологическая профилактика, психологические особенности, асоциальное поведение, необходимая защита, крайняя необходимость.*

ANNOTATION

Through this article, the author scientifically analyzed the topic by citing the organizational bases of the preventive inspector's organization of victimological prevention of crimes, sentences related to the topic in criminological literature, legal documents.

Key words: *victimological prevention, psychological characteristics, antisocial behavior, necessary defense, last necessity*

Маълумки, ҳар қандай фаолиятни амалга оширишда маълум бир процессуал ҳужжатлар орқали амалга оширилиб расмийлаштирилади. Хусусан профилактика инспекторларининг ҳуқуқбузарликларнинг виктимологик профилактикасини амалга ошириш фаолиятида ҳам қонун ҳужжатларига мувофиқ ва вазирликнинг норматив ҳуқуқий ҳужжатларига асосан тегишли процессуал ҳужжатлар расмийлаштирилади.

Профилактика инспекторлари ҳуқуқбузарликларнинг виктимологик

профилактикаси фаолиятини амалга ошириш жараёнида қуйидаги процесуал ҳужжатларни расмийлаштиради.

- ҳуқуқбузарликларнинг виктимологик профилактикаси профилактика-сига оид дастурлар;

- ҳуқуқий тарғибот баённомалари;

- тақдимномалар;

- маххалла фуқаролар йиғини муҳокама йиғилиш баённомалари;

- кунлик иш юритув режалар;

- ойлик иш юритув режалар;

- профилактика инспекторининг ҳуқуқбузарликларнинг виктимологик профилактикасига оид ҳисобот йиғин баённомалари;

- профилактика инспекторининг ҳуқуқбузарликларнинг виктимологик профилактикасига оид маълумотнома кўрсакчларини ҳамда бошқа ҳужжатларни келтириб ўтишимиз мумкин.

Ўзбекистон Республикасининг “Ҳуқуқбузарликлар профилактикаси тўғрисида”ги қонунда ҳуқуқбузарликларнинг виктимологик профилактикаси бўйича чора-тадбирлар белгиланган бўлиб, улар қуйидагилар:

- ҳуқуқбузарликлардан жабрланишнинг сабаблари ва унга имкон берган шарт-шароитларни ўрганиш, таҳлил қилиш ҳамда жабрланиш эҳтимоли юқори бўлган шахслар тоифаларини аниқлаш;

- ҳуқуқбузарликлардан жабрланганларнинг индивидуал ва ижтимоий-психологик хусусиятларидан келиб чиқиб профилактика тадбирларини ишлаб чиқиш ва амалга ошириш;

- ҳуқуқбузарликлардан жабрланувчиларни ўз вақтида аниқлаш ва ҳимоя қилиш чора-тадбирларини ишлаб чиқиш ва амалга ошириш;

- ҳуқуқбузарликлардан жабрланувчиларга ёрдам кўрсатувчи ихтисослаштирилган муассасаларни ташкил этиш бўйича асослантилган таклиф ва тавсиялар ишлаб чиқиш;

- ҳуқуқбузарликдан жабрланувчининг жисмоний ва психологик хавфсизлигини таъминлашга қаратилган махсус комплекс чора-тадбирларни ишлаб чиқиш, шунингдек ишлаб чиқишда иштирок этиш ва амалга ошириш;

- ҳуқуқбузарликдан жабрланувчиларни умумий ва яқка тартибда қонунда назарда тутилган ўзини ўзи мудофаа қилиш усуллари ва воситалари тўғрисида хабардор қилиш;

- ғайриижтимоий хулқ-атвор нисбатан тез-тез кузатиладиган ёки ҳуқуқбузарликлар тез-тез содир бўлиб турадиган жойларга (ҳудудларга) патруль-пост хизмати ва жамоат тартибини сақлаш хизматини жалб этиш;

- ҳужум қилинган тақдирда зарурий мудофаа ва охириги зарурат чегаралари ҳақидаги маълумотларни тарғибот-ташвиқот қилиш орқали аҳолида

қилинган хужумни бартараф этиш кўникмаларини шакллантириш;

- ғайриижтимоий хулқ-атвор, тайёрланаётган, содир этилаётган ёки содир этилган ҳуқуқбузарликлар тўғрисида ахборотни тезкорлик билан олиш, уларни бартараф этиш;

- ички ишлар органларида ташкил этилган жаҳон Интернет ахборот тармоғида веб-сайтлар, блоглар, чатлардаги маълумотларни ўз вақтида ўрганиб чиқиш, таҳлил қилиш;

- профилактика дастури ва тадбири лойиҳаларининг оммавий муҳокамаларини ташкил этиш, уларни амалга ошириш жараёнидаги мавжуд муаммолар ва камчиликларни аниқлаб, бартараф этиш чора-тадбирларини ишлаб чиқиш;

- ҳуқуқбузарликлар профилактикасининг замонавий усуллариغا доир электрон адабиётларни яратиш ҳамда тарқатиш;

- ҳуқуқбузарликларни содир этилиши сабабларини ва уларга имкон бераётган шарт шароитларни бартараф этиш тўғрисида тақдимномалар киритиш ва бошқа чора тадбирлардан иборат.

ФОЙДАЛАНИЛГАН АДАБИЁТЛАР

1. Ўзбекистон Республикасининг «Ҳуқуқбузарликлар профилактикаси тўғрисида» 2014 йил 14 майдаги қонуни // Ўзбекистон Республикаси қонун ҳужжатлари тўплами. — 2014. — 20-сон. — 221-м
2. Ички ишлар органларининг профилактика хизмати фаолияти: Дарслик / И. Исмаилов, М.З. Зиёдуллаев, Ж.С.Мухторов ва бошқ. Масъул муҳаррир Ш.Т. Икрамов. –Т.: Ўзбекистон Республикаси ИИВ Академияси, 2015. – 636 б.
3. Криминология: Дарслик / З.С. Зарипов, А.С. Якубов, Г.А. Аванесов ва бошқ.; проф. З.С. Зарипов таҳрири остида. – Т.: Ўзбекистон Республикаси ИИВ Академияси, 2007.-539 б.